

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті розглянуто особливості впровадження концепції сталого розвитку підприємствами вітчизняної промисловості. Запропоновано напрями реалізації стратегії еко-ефективності як основи сталого розвитку промисловості.

В статье рассмотрено особенности внедрения концепции устойчивого развития предприятиями отечественной промышленности. Предложены направления реализации стратегии эко-эффективности как основы устойчивого развития промышленности.

Article features concept of the sustainable development of domestic industry. Guidelines of implementation of the strategy of eco-efficiency as a basis for sustainable industrial development.

Ключові слова: промисловість, конкурентоспроможність, сталий економічний розвиток, еко-ефективні стратегії.

Сьогодення ставить перед Україною складне завдання інтеграції в світову економіку та впровадження принципів сталого розвитку. Перше десятиліття ХХІ століття характеризується прискореною глобалізацією світової економіки, яка надає нові можливості для досягнення сталого розвитку, а водночас створює нові проблеми. Вплив тенденції глобалізації на вітчизняну економіку свідчить, що об'єктивні показники України виглядають дуже невтішно та засвідчують, що їй поки не вдалося скористатися перевагами глобалізації, і вона поки що залишається поза сферою її позитивів. Глибока структурна деформація та величезні цінові диспропорції, технологічне відставання більшості галузей призвели до значних проблем при входженні України до системи світового господарства, що посилюються із наростанням процесу глобалізації.

Разом з тим, потужний потенціал вітчизняної промисловості надає Україні значних конкурентних переваг на світовому ринку та є передумовою забезпечення її сталого економічного розвитку на довгострокову перспективу. Проте відсутність ефективного механізму його використання робить дослідження місця та ролі промисловості в забезпеченні належної позиції України в світогосподарській системі центральною та найбільш дискусійною проблемою формування стратегії сталого розвитку України.

Проблеми розвитку національної економіки в умовах концепції сталого економічного розвитку ґрунтовно досліджувались у працях таких вчених як В.Базилевич, Н.Гражевська, Л.Гринів, С.Дорогунцов та інших [4; 6; 7]. Проте деякі аспекти впровадження концепції сталого економічного розвитку у ринкову діяльність підприємств вітчизняної промисловості потребують додаткових досліджень та обґрунтовують актуальність даної наукової статті. Зокрема потребують наукових досліджень та вироблення практичних рекомендацій щодо впровадженнями вітчизняними промисловими підприємствами стратегій еко-ефективності, орієнтованих на створення еко-процесів та еко-продуктів.

Метою статті є виявлення особливостей впровадження концепції сталого розвитку підприємствами вітчизняної промисловості та визначення напрямів реалізації стратегії еко-ефективності.

Аналіз сучасних тенденцій розвитку промисловості свідчить, що головними ризиками для стабільності вітчизняної економіки є значні структурні диспропорції, зумовлені переважанням енерго- та ресурсомістких виробництв, морально та фізично застарілі технології, неналежна інфраструктура, зокрема транспортні та інформаційні комунікації. Сировинний ухил виробничої структури, розрахований переважно на потреби експорту, робить промисловість і економіку в цілому надзвичайно залежними від кон'юнктури зовнішнього ринку, стримує розвиток внутрішнього ринку і звужує національні можливості щодо розвитку економіки, призводить до виснажливого та нераціонального використання природних ресурсів, прогресу процесів забруднення і деградації довкілля.

Такі вагомні проблеми негативно впливають на розвиток економіки країни. Так, за матеріалами Звіту конкурентоспроможності 2010/2011, підготовленого Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ), в якому на основі Глобального індексу конкурентоспроможності (ГІК), що складається з 12 субіндексів було досліджено конкурентоспроможність 139 країн світу, місце України у рейтингу погіршилося на 7 позицій – з 82 (серед 133 країн) до 89 місця (серед 139 країн). Умовно, серед попереднього складу країн-учасниць ГІК 2009/2010 Україна посіла 87 місце, тобто погіршила свій результат на 5 позицій. Серед країн СНД позаду України залишились лише Грузія (93 місце) та Вірменія (98 місце) [9].

Аналіз рейтингу конкурентоспроможності України та низку інших країн продемонстрував, що загальний рейтинг очолила Швейцарія та Швеція. Сполучені Штати Америки, які тривалий час залишалися лідером рейтингу, посіли четверте місце. До десятки кращих (як і у Звіті 2009/2010) увійшли Сінгапур, Німеччина, Японія, Фінляндія, Нідерланди, Данія та Канада.

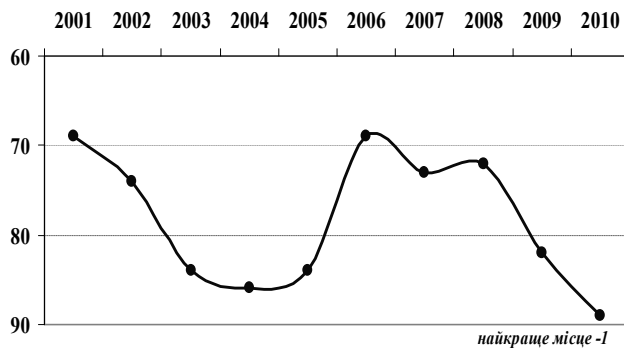

Рис. 1. Рейтинг конкурентоспроможності України 2001-2010 рр.

Аналіз рейтингу України у ГІК за складовими демонструє, що Україна

втратила свої позиції майже за всіма субіндексами. Покращення рейтингу спостерігається лише за двома субіндексами: інфраструктура та охорона здоров'я й початкова освіта, які, як і у попередньому Звіті, залишились в сфері потенційних загроз для конкурентоспроможності країни.

Проте аналіз тенденцій розвитку внутрішнього ринку в аспекті промислового виробництва демонструє деякі позитивні зрушення. Так, обсяги виробленої промислової продукції за січень-листопад 2010 р. порівняно з відповідним періодом попереднього року збільшилось на 10,6%. Випуск промислової продукції на підприємствах переробної промисловості зріс на 13,0%, добувної промисловості – на 3,5%, з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води – на 9,8%. Промислове виробництво на підприємствах машинобудування за січень-листопад 2010 р. порівняно з відповідним періодом попереднього року зросло на 33,5%. Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів порівняно з відповідним періодом 2009 р. збільшились на 12,2%. Обсяги випуску хімічної та нафтохімічної промислової продукції галузі за січень-листопад 2010 р. порівняно з відповідним періодом 2009 р. зросли на 20,1%. Порівняно з відповідним періодом попереднього року обсяги виробництва легкої промисловості збільшились на 7,7% [10].

За середньорічними темпами зростання промислового виробництва Україна наблизилася до групи країн, які сьогодні входять у список світових лідерів. Безперечно, такі позитивні зрушення мають під собою ґрунтовні об'єктивні передумови.

Так, за різноманітністю та складом мінерально-сировинних ресурсів Україна випереджає такі розвинені країни світу як США, Канада, Великобританія, Китай тощо. Маючи територію, площа якої не перевищує 0,4% світової, і населення на рівні 0,8 % від загальної кількості населення планети, Україна продукує майже 5 % світової мінеральної сировини та продукції її переробки. У надрах нашої країни зосереджено 30 % світових запасів залізних руд, 75 % світових запасів марганцю, 90% світових запасів кристалічного графіту, більша частина світових покладів титану та цирконію. Великі потенційні можливості має сільське господарство, на яке припадає майже третина запасів чорнозему та орної землі в Європі. Крім того, Україна має вигідне геополітичне розташування, розгалужену транспортну інфраструктуру, привабливі кліматичні умови та унікальний рекреаційний комплекс [1, с.371].

Сучасний рівень розвитку вітчизняної промисловості наштовхує на висновок про необхідність переходу до нових принципів розвитку, пошуку абсолютно нових підходів до природокористування та вирішення соціально-економічних проблем. Це, зокрема, призвело до постановки на порядок денний світового співтовариства питання про перехід на шлях "сталого" або всебічно збалансованого розвитку (поняття "сталий розвиток" є офіційним українським перекладом англійського поняття "sustainable development"). Згідно з

найвживанішим і міжнародно прийнятим визначенням (даним у 1986 р. у доповіді ООН Комісії Брунтланд) сталий розвиток має "задовольняти потреби сучасності, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби". Така стратегія повинна лягти в основу становлення в XXI столітті нового постіндустріального суспільства, в якому головним продуктивним ресурсом та цінністю стане сама людина. Варто зазначити, що існує принципова відмінність між поняттями зростання та розвиток. Так, під зростанням розуміють збільшення обсягів шляхом тієї чи іншої переробки сировини, тоді як розвиток означає також розширення або реалізацію потенційних можливостей. Якщо зростання передбачає збільшення за кількісними параметрами, то розвиток робить наголос на покращенні або зміні якості. Тож, хоча існують межі зростання, не існує меж для розвитку, що відбувається на сталій основі.

На думку М.Згуровського, необхідною платформою для напрацювання триєдиної концепції сталого еколого-соціально-економічного розвитку виявилось вчення В.Вернадського про ноосферу. Відповідно концепцію сталого розвитку вчений розглядає як системне поєднання трьох головних компонентів сталого розвитку суспільства: економічної, природоохоронної та соціальної [4].

Економічний підхід полягає в оптимальному використанні обмежених ресурсів та застосуванні природо-, енерго- і матеріалозберігаючих технологій для створення потоку сукупного доходу, який би забезпечував принаймні збереження (не зменшення) сукупного капіталу (фізичного природного, або людського), з використанням якого цей сукупний дохід створюється. Водночас перехід до інформаційного суспільства приводить до зміни структури сукупного капіталу на користь людського, збільшуючи нематеріальні потоки фінансів, інформації та інтелектуальної власності. Розвиток нової, «невагомої» економіки стимулюється не лише дефіцитом природних ресурсів, але й наростанням обсягів інформації та знань, що набувають значення затребуваного товару.

З погляду екології, сталий розвиток має забезпечити цілісність біологічних і фізичних природних систем, їх життєздатність, від чого залежить глобальна стабільність усієї біосфери. Особливого значення набуває здатність таких систем самооновлюватися й адаптуватися до різноманітних змін, замість збереження в певному статичному стані або деградації та втрати біологічної різноманітності.

Соціальна складова орієнтована на людський розвиток, на збереження стабільності суспільних і культурних систем, на зменшення кількості конфліктів у суспільстві. Людина має стати не об'єктом, а суб'єктом розвитку. Вона повинна брати участь у процесах формування своєї життєдіяльності, прийняті й реалізації рішень, контролі за їх виконанням. Важливе значення для забезпечення цих умов має справедливий розподіл благ між людьми

(зменшення так званого GINI-індексу), плюралізм думок та толерантність у стосунках між ними, збереження культурного капіталу і його розмаїття, насамперед спадщини не домінуючих культур.

Проте, більшість вітчизняних промислових компаній не здійснюють активної діяльності з впровадження концепції сталого розвитку, хоча можливостей для цього є чимало. У лютому 2010 року компанія McKinsey провела дослідження, в рамках якого було опитано 1946 керівників, які представляють широкий спектр галузей і регіонів [8]. Метою даного дослідження була ідентифікація розуміння бізнесу концепції сталого розвитку та перспектив її практичного впровадження. Згідно з його результатами, понад 50% управлінців вважають, що забезпечення сталого розвитку — це важлива складова розв'язання екологічних, соціальних та управлінських питань у широкому колі аспектів — від розробки нових продуктів до створення репутації та загальної корпоративної стратегії.

Не зважаючи на таку стійку позицію, компанії все ще не готові впроваджувати концепцію сталого розвитку на практиці. Так, лише 30% керівників компаній активно шукають інвестиційні можливості для втілення даної концепції.

Різняться досліджувані підприємства і своїм розумінням сутності концепції сталого розвитку та визначенням його ролі у загальній діяльності підприємства. Близько 20% керівників американських компаній зізнались, що не знають, що означає сталий розвиток взагалі. Ті керівники, які знають визначення, ідентифікували його по-різному:

- ✓ 55% респондентів визначили сталий розвиток як управління природними ресурсами та вплив на нього (наприклад, викиди парникових газів, енергозбереження, утилізації відходів, розробка зелених продуктів, збереження водних ресурсів тощо);

- ✓ 48% респондентів вважають, що сталий розвиток — це державне регулювання (дотримання правил та стандартів і підтримка етичних норм);

- ✓ 41% зазначили, що сталий розвиток — це регулювання соціальних питань (наприклад, умови праці та стандарти);

- ✓ 56% всіх респондентів надали інше визначення поняттю "сталий розвиток".

Підприємства здебільшого визначають сталий розвиток як один із трьох топ-пріоритетів, що може бути ефективною складовою бізнес-діяльності, оскільки сталість допомагає зміцнити соціальну відповідальність компанії, заощадити кошти та забезпечити збалансовану діяльність у майбутньому. Варто зазначити, що за результатами дослідження саме енергетичні компанії займають найактивнішу позицію зі сталих ініціатив в бізнес-середовищі.

Не зважаючи на брак знань та різне трактування "сталості", більшість респондентів вважають, що вона таки створює додану цінність для бізнесу: 76% управлінців розглядають сталий розвиток як позитивний внесок в

акціонерну вартість в довгостроковій перспективі, а 50% стверджують про короткострокову цінність. Компанії, які управляють сталістю проактивно, мають більше можливостей, щоб знайти і створити додану цінність для компанії. Всього лише 28% активно шукають можливості для інвестування в сталий розвиток, у той час як 29% стверджують, що складові сталого розвитку практично інтегровані у їхню бізнес-діяльність.

Компанії, які вважають сталість одним із топ-пріоритетів, вдвічі частіше, в порівнянні з іншими, впроваджують такі ініціативи на практиці. Це говорить про те, що високопоставлені керівники, які хочуть скористатися перевагами імплементації стратегії сталого розвитку в загальну бізнес-стратегію, повинні персонально долучатись до цього процесу, адже без участі першої особи будь-яка ініціатива не матиме бажаного успіху.

Першим кроком до отримання позитивного результату від впровадження сталого розвитку є посилення діалогу з інвесторами та іншими зацікавленими сторонами.

Окремим аспектом даного дослідження стало сприйняття концепції сталого розвитку промисловими та споживчими компаніями. Так, за результатами досліджень 20% керівників B2B компаній бачать більше перспектив та можливостей в імплементації сталого розвитку, тоді як на ринку B2C даний показник становить 14%.

Вищезазначені фактори дають підстави стверджувати, що вітчизняна промисловість має низку конкурентних переваг на світовому ринку та потужний потенціал для забезпечення її сталого економічного розвитку на довгострокову перспективу, проте не має достатньо ефективного механізму його використання.

Дослідження напрямів впровадження концепції сталого розвитку вітчизняними підприємствами дозволяє зробити висновок, що перед ними постає завдання високої складності – системне узгодження та збалансування окремих складових концепції сталого еколого-соціально-економічного розвитку. Зокрема взаємний зв'язок соціальної та екологічної складових приводить до необхідності збереження однакових прав сьогodнішніх і майбутніх поколінь на використання природних ресурсів. Взаємодія соціальної та економічної складових вимагає досягнення справедливості при розподілі матеріальних благ між людьми й надання цілеспрямованої допомоги бідним прошаркам суспільства. І, нарешті, взаємозв'язок природоохоронної та економічної складових потребує вартісної оцінки техногенних впливів на довкілля. Вирішення цих завдань – найголовніший виклик сьогodenня для національних урядів, авторитетних міжнародних організацій та всіх прогресивних людей світу.

Глобальний процес переходу до сталого розвитку повинен координувати заходи, вжиті в напрямку реалізації цілей і принципів нової моделі розвитку промисловості з усім світовим співтовариством. У довгостроковому плані

успішне вирішення задачі сталого розвитку буде залежати від інноваційності підходів, що приведуть до зміни звичної практики організації промислового виробництва. Слід зазначити, що на початку XXI ст. світова економіка активно формує нову концепцію національних інноваційних систем (НІС) як сукупність взаємозв'язаних організацій (структур), зайнятих виробництвом і комерціалізацією наукових знань і технологій у межах національних кордонів, малих і великих компаній, університетів, лабораторій, технопарків та інкубаторів як комплексу інститутів правового, фінансового й соціального характеру, що забезпечують інноваційні процеси і мають потужне національне коріння, традиції, політичні та культурні особливості [7, с.36].

Досліджуючи національні інноваційні системи, Л.Федулова та М.Пашута, спираючись на узагальнення багаторічного світового досвіду інституціональних трансформувальних в інноваційній сфері, а також його адаптації до умов української дійсності показують, що найбільш характерними і прийнятними напрямками інноваційного шляху розвитку економіки слід вважати [7, с.37]: інституціонально-правове забезпечення; реформування форм власності інститутів інноваційної сфери; удосконалення системи управління науково-дослідними і проектно-конструкторськими установами та їх організаційних форм; формування нових інноваційних інституцій у складі виробничих комплексів та інших корпоративних культур; формування фінансово-координаційних інститутів інноваційного розвитку; залучення інституціональних інвесторів до інноваційної сфери діяльності; інституціонально-інформаційне забезпечення; регіональне інституціональне забезпечення.

Відповідно основу сталого розвитку промисловості мають складати: продумана екологічна, соціальна й економічна політика, демократичні інститути, що відповідають потребам людей, правопорядок, заходи для боротьби з корупцією, вирішення гендерного питання і створення сприятливих умов для інвестицій. Разом з тим, вирішальне значення у визначенні успіху національних зусиль країн мають зовнішні фактори. Виникає необхідність створення динамічних та сприятливих міжнародних економічних умов, що забезпечують міжнародне співробітництво в галузі фінансів, передачі технологій, торгівлі.

Таким чином, в короткостроковій перспективі стратегічною метою сталого розвитку України повинне бути подолання економічної та структурної кризи, що розвинулись в період переходу до ринкової економіки та демократичного громадського суспільства.

В довгостроковій перспективі акценти розвитку будуть зміщуватися з економічних на еколого-соціальні та з матеріальних на духовно-моральні й інформаційні фактори. В цьому контексті спроможність бізнесу знайти адекватний баланс між отриманням прибутку, збереженням довкілля та соціальною справедливістю буде одним із вирішальних чинників для успішного

переходу до сталого розвитку.

Однією з базових стратегій сталого розвитку, орієнтованих на нові сприятливі можливості для формування конкурентоспроможного бізнесу, є еко-ефективність [2, 3]. Дану стратегію варто впроваджувати на трьох рівнях:

1. Еко-ефективні процеси – передбачають перехід від витратної концепції “очистки на кінці труби” до інтегрованих методів екологічного управління. Компанії здійснюють загальну оптимізацію усіх процесів, мінімізують як використання ресурсів, так і екологічні наслідки, що призводить до сукупного зменшення операційних витрат.

2. Створення нових еко-продуктів – товари та послуги, що відповідають правилам еко-дизайну та забезпечують вищі функціональні якості, підвищують еко-ефективність. Такі еко-інновації створюють для компаній нові прибуткові бізнесові можливості й ринкові ніші, розширюють їх присутність та збільшують їх частку на ринку. Виробництво даних товарів потребує застосування концепції освіченого маркетингу, згідно якої продукт має приносити споживачеві максимальної користі. Еко-ефективність сприймається з позиції інвайронменталізму (течії по захисту навколишнього середовища).

3. Вплив на ринкові механізми – продаж споживачам не товарів, а їх корисних функцій або послуг, тобто переважно доданої вартості продукції. Зокрема лізинг обладнання, замість його продажу, зміщує інтерес виробника до довговічності обладнання, можливості його модернізації в процесі експлуатації та кінцевої вторинної переробки матеріалів після закінчення терміну його використання. Це сприяє створенню замкнутих циклів виробництва та утилізації. Тим самим бізнес отримує можливість зростати, корисна вартість, яку споживає кінцевий користувач, вимагає менших ресурсів, а екологічні наслідки зменшуються.

Стратегія еко-ефективності може бути успішно застосована компанією з будь-якого сектора промисловості незалежно від її розміру і місцезнаходження, а для підприємств такої індустріалізованої країни як Україна вона особливо актуальна. Таким чином, на мікрорівні стратегія еко-ефективності є одним із головних двигунів переходу бізнесу до принципів сталого розвитку, оскільки допомагає одночасно виробляти кращі товари та послуги, скорочувати використання ресурсів, завдавати меншої шкоди довкіллю, покращувати економічні показники та здобувати переваги на ринку.

Екотренд набуває популярності з кожним роком, адже розвинені країни розробляють та впроваджують національні та міжнародні стратегії сталого розвитку, постійно активізується рух організацій за чисте навколишнє природне середовище та регулювання антропогенного навантаження, але, на жаль, досить мало компаній підтримують зелені ініціативи. Найбільшим бар'єром все ще є незнання та брак інформації щодо головних переваг сталого розвитку. Так, відповідно досліджень [8] McKinsey Global Survey results, більшість респондентів погоджується з важливістю та перевагами сталого

бізнесу, але лише 27% респондентів визнали, що керівники та топ-менеджери їхніх компаній приділяють увагу зеленим ініціативам на постійній основі. Лише чверть керівників відзначили, що сталий розвиток входить до трійки топ-пріоритетів бізнесу. Компанії, які все ж таки відносять зелені ініціативи до топ-цілей, роблять це для того, щоб зберегти стабільний розвиток бізнесу завдяки гармонійному узгодженню з бізнес-цілями (38%), а також для побудови соціально-відповідальної репутації (27%). 62% респондентів вказали, що їхні компанії не повідомляють інвесторам про досягнення показників зелених ініціатив, навіть не зважаючи на той факт, що більше ніж 50% компаній відстежують позитивний вплив цих ініціатив (додану цінність, репутацію та кількісні показники, наприклад, скорочення витрат). Лише 6% вказали, що сталий розвиток є пріоритетом стратегії компанії та ефективною складовою ділової практики. 88% цієї групи активно шукають можливості для інвестування в сфері сталого розвитку. Крім того, переважна більшість "екосвідомих" респондентів розуміють можливості застосування стратегії сталого розвитку в розробці продукту, маркетингу, плануванні інвестицій, управлінні внутрішніми операціями, розробці стратегії регулювання, управлінні корпоративною репутацією та брендом, загальній корпоративній стратегії.

Інші дані допомагають зрозуміти, наскільки сталість імплементована в структуру цих компаній. 84% екоорієнтованих компаній усвідомлюють масштаб та намагаються регулювати свій carbon footprint ("вуглецевий слід" — кількість вуглекислого та інших газів, що викидаються в атмосферу і спричиняють парниковий ефект). Більше того, ця група відстежує відповідні показники сталого розвитку — відходи, енерго- та водопостачання, а також дотримання трудових стандартів зі своїми постачальниками і споживачами.

Все це говорить про те, що все ж таки з'являється ініціативна група у бізнес-середовищі, яка турбується про масштаби споживання природних ресурсів і, таким чином, намагається їх обмежувати. Тим не менше, лише 35% респондентів стверджують, що їхнє керівництво готове до такого нововведення, в той час як 40% вважають, що готові мати справу з екологічним регулюванням пізніше — у найближчі 3-5 років.

Реалізація стратегії сталого розвитку вимагає відповідної законодавчої підтримки. Розуміючи важливість промисловості, як однієї з провідних галузей економіки, яка утворює фундамент науково-технічної трансформації, економічного зростання і соціального прогресу суспільства, Указом Президента України „Про Концепцію державної промислової політики" від 12.02.03 №102, схвалені Основні положення промислової політики, які знайшли втілення в Державній програмі розвитку промисловості на 2003-2011 роки, що затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2003 р. №1174. Розроблена концепція загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості України на період до 2017 року.

Реалізація Програми забезпечила позитивні зрушення в технологічному, економічному і соціальному стані промисловості, посприяла прискоренню промислового розвитку. Проте на цей час потенціал основних положень Програми виявився в значній мірі вичерпаний через недостатнє врахування особливостей світових і внутрішніх економічних процесів, що виникають і стають все більш відчутними під впливом глобалізації і загострення конкурентної боротьби на ринках промислової продукції.

Перспективи реалізації принципів сталого розвитку не можна розглядати у відриві від здійснюваних у державі ринкових реформ. Перехід до сталого розвитку як країни загалом, так і окремих її регіонів, має відбуватися у тісному взаємозв'язку з радикальною структурною і техніко-технологічною перебудовою суспільного виробництва на основі прискорення темпів НТП, зокрема у напрямі всебічної екологізації не лише базових галузей економіки, а й усіх сфер людської діяльності.

Таким чином, до найважливіших передумов переходу промисловості України до моделі сталого розвитку на національному та регіональному рівнях належать: ефективне та екологічнобезпечне функціонування промисловості, що дасть можливість досягти вищих показників життєвого рівня населення, цілеспрямовано розв'язувати соціальні та ресурсо-екологічні проблеми розвитку суспільства; орієнтація промислових підприємств на раціональне використання, збереження і відтворення природних ресурсів, всебічну охорону навколишнього природного середовища, як передумов забезпечення ресурсо-екологічної безпеки нинішнього та майбутніх поколінь, підтримання у біосфері екологічної рівноваги, а отже, чистого і здорового довкілля; створення системи правових гарантій та ефективної демографічної політики для досягнення економічного, соціального та екологічного благополуччя кожної сім'ї; застосування в національній економіці найновіших світових досягнень науково-технологічного і соціально-екологічного прогресу, розширення міжнародного співробітництва у сфері ефективного розв'язання ресурсо-екологічних проблем і завдань сталого розвитку, підвищення його результативності та ефективності [6].

Підсумовуючи, слід зазначити, що загальна мета промислової політики полягає у забезпеченні стійкого економічного зростання, створенні сприятливих умов для розвитку пріоритетних галузей і виробництв з позицій інтересів всієї національної економіки, які здатні активізувати інноваційну діяльність і забезпечити зростання конкурентоспроможності виробництва, недопущення суттєвих обмежень конкуренції чи монополізації. Водночас, адаптація до української специфіки і потреб принципів сталого розвитку та вироблення адекватної стратегії розвитку країни дасть надійні дороговкази в майбутнє. Практичне ж впровадження цієї стратегії дозволить не лише об'єднати наявні в суспільстві та державі ресурси для подолання існуючої системної кризи, а й надасть процесу реформ в Україні та модернізації її

економіки осмисленого та перспективного характеру.

Список використаних джерел:

1. Гражевська Н.І. Економічні системи епохи глобальних змін. – К.: Знання, 2008. – 431 с.
2. Гринів Л.С. Екологічно збалансована економіка: проблеми теорії: Монографія. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2001. – 240с.
3. Дорогонцов С.І. Управління техногенно-екологічною безпекою у парадигмі сталого розвитку: Монографія. – К.: Наукова думка, 2001. – 175с.
4. Згуровський М. Україна у глобальних вимірах сталого розвитку «Дзеркало тижня». №19 (598) 20-26 травня 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dt.ua/3000/3100/53397/>
5. Історія економічних учень: Підручник: У 2 ч. – Ч.1 / За ред В.Д. Базилевича. – 2-ге вид, випр. – К.: Знання, 2005. – 567с.
6. Трегобчук В. Концепція сталого розвитку для України // Вісн. НАН України. – 2002. – №2.
7. Федулова Л., Пашута М. Розвиток національної інноваційної системи України // Економіка України. – № 4. – 2005. – С. 35–47.
8. За матеріалами "How companies manage sustainability: McKinsey Global Survey results", The McKinsey Quarterly. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mckinseyquarterly.com/home.aspx>
9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=151372
10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=78200